

**FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN**

August 2024

**Rigsrevisionens notat om
beretning om**

**overholdelse af de
maksimale ventetider
for kræftpatienter**

Vedrører:**Statsrevisorernes beretning nr. 13/2023 om overholdelse af de maksimale ventetider for kræftpatienter**

5. juli 2024

RN 407/24

Indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse af 18. juni 2024

1. Rigsrevisionen gennemgår i dette notat de initiativer, som indenrigs- og sundhedsministeren og regionerne har iværksat og vil iværksætte som følge af Statsrevisorernes bemærkninger og beretningens konklusioner. Dette sker med henblik på at vurdere, om Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes initiativer adresserer den kritik, der fremgår af Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning.

Konklusion

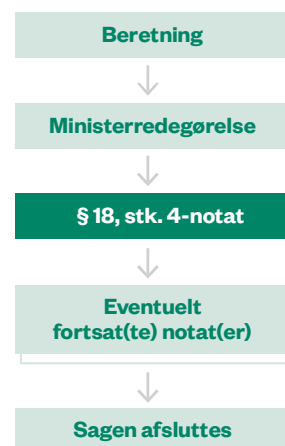
Rigsrevisionen finder, at indenrigs- og sundhedsministeren har redegjort for, hvordan Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil følge op på de væsentligste kritikpunkter i beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger.

Indenrigs- og sundhedsministeren ser på Rigsrevisionens beretning og Statsrevisorernes bemærkninger med stor alvor. Ministeren oplyser, at regeringen i foråret 2023 - inden Rigsrevisionen igangsatte sin undersøgelse - iværksatte en række genopretningsinitiativer på kræftområdet. Initiativerne skal sikre, at patientrettighederne i de maksimale ventetider overholdes. Initiativerne omfatter bl.a. en opdateret vejledning om reglerne om de maksimale ventetider, en ny national monitorering af reglerne og etableringen af en ny specialenhed, som skal samarbejde om behandlingskapaciteten på tværs af regionerne.

Indenrigs- og sundhedsministeren forventer, at alle initiativer bliver gennemført i løbet af 2024 og 2025.

Rigsrevisionen vil fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- regionernes arbejde med at sikre, at kræftpatienter starter i behandling i overensstemmelse med reglerne om de maksimale ventetider
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at understøtte en ensartet og korrekt fortolkning af reglerne om de maksimale ventetider
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets arbejde med at indføre en retvisende overvågning af overholdelsen af reglerne om de maksimale ventetider

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

- Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at sikre, at patienter kan henvises til Sundhedsstyrelsen, hvis regionen ikke kan finde et andet behandlingstilbud
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets arbejde med at sikre kendskab til ledig behandlingskapacitet.

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i april 2024 en beretning om overholdelse af de maksimale ventetider for kræftpatienter. Beretningen handlede om, hvorvidt regionerne og Indenrigs- og sundhedsministeriet sikrer, at kræftpatienter starter i behandling i overensstemmelse med reglerne om de maksimale ventetider.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, påtalte de skarpt, at regionerne og Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har sikret, at alle kræftpatienter starter i behandling i overensstemmelse med reglerne om de maksimale ventetider. Statsrevisorerne kritiserede også den manglende overholdelse af patientrettighederne i 2018 og konstaterede, at ministeriet og regionerne på trods heraf endnu ikke har rettet op på den manglende overholdelse af patientrettighederne.

Statsrevisorerne fandt det kritisabelt, at regionerne i stort omfang ikke tilbyder kræftpatienterne behandling et andet sted, når regionerne ikke kan overholde patienternes ret til at starte i behandling inden for den maksimale ventetid.

Statsrevisorerne kritiserede skarpt, at regionerne og Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke er enige om, hvad et tilbud om behandling et andet sted skal indeholde, for at patientrettighederne er overholdt. Uenigheden har bl.a. betydet, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet har monitoreret overholdelsen af patientrettighederne på et mangelfuldt og ikke retvisende grundlag, hvilket Statsrevisorerne også kritiserede i 2018.

Det fremgår også af beretningen, at kræftpatienters lovbestemte ret til at blive henvist til Sundhedsstyrelsen med henblik på at finde et sygehus, der kan starte behandling inden for de maksimale ventetider, ikke eksisterer i praksis. Statsrevisorerne hæftede sig i den forbindelse ved, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har levet op til lovens krav om kendskab til ledig behandlingskapacitet i Danmark og i udlandet.

4. Hele sagen kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

5. Bilag 1 viser Folketingets behandling af beretningen.

II. Gennemgang af ministerens redegørelse

6. Indenrigs- og sundhedsministeren har indhentet udtalelser fra regionerne i forbindelse med ministerredøgørelsen.

Overholdelse af reglerne om de maksimale ventetider

7. Statsrevisorerne påtalte skarpt, at regionerne og Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har sikret, at alle kræftpatienter starter i behandling i overensstemmelse med reglerne om de maksimale ventetider. Det skyldes, at regionerne i stort omfang ikke tilbyder kræftpatienterne behandling et andet sted, når regionerne ikke kan overholde patienternes ret til at starte i behandling inden for den maksimale ventetid.

8. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at regeringen i foråret 2023 iværksatte en række nødvendige genopretningsinitiativer på kræftområdet ansporet af kræftsagen på Aarhus Universitetshospital. Det drejer sig bl.a. om initiativerne "Genopretning af kræftområdet" fra marts 2023 og "Ny sundhedspakke" fra maj 2023. Der er med initiativerne afsat i alt 400 mio. kr. i 2023 og 2024 til en ekstraordinær og akut indsats på kræftområdet, bl.a. til at styrke kapaciteten på landets kræftafdelinger. Genopretningsinitiativerne på kræftområdet skal sikre, at patientrettighederne overholdes.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at der med regeringens genopretningsplan fra marts 2023 bl.a. også blev iværksat en indsats for styrket regeloverholdelse på kræftområdet. Som en del af indsatsen har Sundhedsstyrelsen i samarbejde med regionerne og Danske Regioner opdateret vejledningen om maksimale ventetider. Opdateringen har til formål at skabe klarhed over reglerne, så det sikres, at kræftpatienter får den information og de behandlingstilbud, som de har krav på. Vejledningen er offentliggjort den 10. april 2024.

Ifølge indenrigs- og sundhedsministeren tydeliggør vejledningen en række centrale forhold. Det drejer sig bl.a. om regionernes pligt til at tilbyde patienten behandling inden for tidsfristerne, krav til dokumentation og præcisering af patientgruppen, der er omfattet af reglerne, herunder hvornår reglerne lovligt kan afviges af hensyn til patientens helbred.

9. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at regionerne er enige i, at den nye vejledning skaber klarhed over reglerne. Region Midtjylland, Region Nordjylland og Region Sjælland opfordrer samtidig til, at der fastlægges en tilgang til at afklare usikkerheder og tvivlsspørgsmål for at sikre en ensartet forståelse af reglerne.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser også, at der er behov for, at der løbende arbejdes med at implementere vejledningen. Sundhedsstyrelsen planlægger derfor at følge op på vejledningen med en række møder i perioden 2024-2025 med relevante aktører, som bruger vejledningen i praksis. Formålet med opfølgningen er at sikre en bedre og tættere dialog mellem brugerne af vejledningen og Sundhedsstyrelsen.

Genopretning af kræftområdet fra marts 2023

Genopretningen omfatter en række initiativer, bl.a. en gennemgang af udfordringer på kræftområdet på tværs af landet, en styrket regeloverholdelse og en forstærket indberetning af ventetider og potentielle overskridelser af de maksimale ventetider til myndighederne.

Ny sundhedspakke fra maj 2023

Sundhedspakken indeholder en investering i kræftområdet på i alt 400 mio. kr. i 2023 og 2024. Investeringen skal bl.a. bruges på finansiering af kapacitet, en ny patientrådgivning, en ny specialenhed for samarbejde om kapacitet og en forstærket model for overvågning af de maksimale ventetider på kræftområdet.

Med sundhedspakken afsættes der fra 2025 yderligere 600 mio. kr. årligt til Kræftplan V til fortsat videreudvikling og fremtidssikring af kræftområdet.

10. Region Hovedstaden, Region Midtjylland, Region Syddanmark og Region Nordjylland påpeger i deres udtalelser til indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse, at Rigsrevisionens undersøgelse ikke viser, om patientrettighederne faktisk er overholdt. Ifølge regionerne viser undersøgelsen, om der i patientjournalerne mangler dokumentation for, at kræftpatienterne har modtaget et tilbud om at starte i behandling på et andet sygehus.

Regionerne anerkender, at der har været uklarhed om fortolkningen af reglerne. Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Syddanmark og Region Nordjylland oplyser derudover, at der ikke er sket en konsekvent dokumentation af overholdelsen af patientrettighederne i patienternes journaler.

Regionernes indvendinger til metoden kom allerede frem under Rigsrevisionens undersøgelse og i forbindelse med høringen af beretningen. Indvendingerne er således ikke nye for Rigsrevisionen og er afspejlet i beretningens pkt. 42. Som det fremgår af beretningen, findes der ikke en retvisende national overvågning af overholdelsen af rettighederne, hvilket Rigsrevisionen også kritiserede i 2018. Regionerne har ifølge journalføringsbekendtgørelsen og vejledningen til bekendtgørelsen om maksimale ventetider pligt til at dokumentere i journalerne, at patientrettighederne overholdes. Vi har derfor undersøgt, om det fremgår af journalerne, at patientrettighederne er overholdt. Vores vurderinger af patientjournalerne har været forelagt og drøftet på møder med regionerne, og vurderingerne er blevet kvalificeret på baggrund af regionernes bemærkninger. Rigsrevisionen kan på den baggrund fuldt ud stå inde for konklusionerne og vurderingerne i beretningen.

11. Ifølge regionerne giver vores metode herudover ikke et retvisende billede af, om patientrettighederne er overholdt. Det skyldes ifølge regionerne, at der ikke er tale om faktisk fundne overskridelser af patientrettighederne i 6.400 patientforløb, men derimod et beregnet antal overskridelser af patientrettighederne baseret på en stikprøve på 380 tilfældigt udvalgte patientjournaler.

Rigsrevisionen bemærker hertil, at stikprøveanalyse er en helt almindelig og udbredt samfundsvidenskabelig metode til at undersøge, hvor ofte et givent forhold optræder i en population. Vores metode for stikprøveanalysen er beskrevet i beretningens metodebilag på s. 38. Her uddyber vi bl.a., hvilke patienter stikprøven er repræsentativ for, og med hvilken sikkerhed vi udleder vores resultater.

12. Rigsrevisionen finder det positivt, at både Indenrigs- og Sundhedsministeriet og regionerne har iværksat initiativer, der skal sikre, at kræftpatienter starter i behandling i overensstemmelse med reglerne om de maksimale ventetider.

Rigsrevisionen vil fortsat følge regionernes arbejde med at sikre, at kræftpatienter starter i behandling i overensstemmelse med reglerne om de maksimale ventetider. Rigsrevisionen vil herudover følge Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at implementere den opdaterede vejledning, der skal understøtte en ensartet og korrekt fortolkning af reglerne.

Monitorering af overholdelsen af reglerne om de maksimale ventetider

13. Statsrevisorerne kritiserede skarpt, at uenigheden om fortolkningen af reglerne bl.a. har betydet, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet har monitoreret overholdelsen af patientrettighederne på et mangelfuldt og ikke retvisende grundlag, hvilket Statsrevisorerne også kritiserede i 2018.

Det fremgår af beretningen, at regionerne i undersøgelsesperioden havde indberettet til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at 745 patienter ikke havde fået overholdt deres ret til at få tilbudt behandling på et andet sygehus. Rigsrevisionens gennemgang pegede på, at der – afhængigt af om man bruger regionernes eller ministeriets tolkning af reglen – havde været mellem 4 og 8 gange så mange overskridelser i undersøgelsesperioden 2019-2023.

14. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at regeringen med "Genopretning af kræftområdet" og "Ny sundhedspakke" har taget initiativ til at indføre en forstærket indberetning og overvågning af ventetiderne på kræftområdet. Med overvågningen vil Sundhedsstyrelsen fremover få et overblik over alle forløb, som er omfattet af de maksimale ventetider på kræftområdet, herunder om reglerne er overholdt eller ej.

Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser desuden, at Sundhedsstyrelsen vurderer, at den forstærkede overvågning vil medvirke til at identificere kapacitetsudfordringer hurtigt, så der kan igangsættes indsatser med henblik på at styrke kapaciteten på det konkrete område. Den forstærkede overvågning forventes også at understøtte, at patienter bliver tilbudt udredning og behandling inden for de maksimale ventetider.

Den nye nationale monitorering trådte i kraft den 1. januar 2024, og data for 1. kvartal 2024 blev offentliggjort i juni 2024. Indenrigs- og Sundhedsministeriet er på nuværende tidspunkt ved at afklare variable, som kan blive indarbejdet i overvågningen fremadrettet. Sundhedsstyrelsen planlægger at evaluere på den forstærkede overvågning ved udgangen af 2024.

Indenrigs- og sundhedsministeren noterer sig, at det fremgår af flere af udtalelserne fra regionerne, at den nye nationale monitorering af de maksimale ventetider vil sikre et bedre overblik over overskridelser, herunder årsager til overskridelser, og bidrage til overholdelse af patientrettighederne.

15. Rigsrevisionen finder det positivt, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet og regionerne har indført en ny national monitorering på kræftområdet, som bl.a. har til formål at understøtte overvågningen af, om reglerne om de maksimale ventetider overholdes for alle kræftpatienter, der er omfattet af reglerne.

Rigsrevisionen vurderer, at det er en forudsætning for Indenrigs- og Sundhedsministeriets overvågning, at der er en ensartet fortolkning af reglerne, og at regionerne foretager registreringer i overensstemmelse med reglerne om de maksimale ventetider.

Rigsrevisionen vil fortsat følge Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at sikre, at overvågningen af overholdelsen af reglerne om de maksimale ventetider foretages på et retvisende grundlag, herunder at der er sikret en ensartet registrering.

Patienters ret til at blive henvist til behandling via Sundhedsstyrelsen

16. Statsrevisorerne bemærkede, at patienterne har en lovbestemt ret til at blive henvist af regionerne til Sundhedsstyrelsen med henblik på, at styrelsen finder et sygehus, der kan starte behandling inden for de maksimale ventetider. Denne patientrettighed eksisterer ikke i praksis, da ingen patienter i perioden er blevet henvist til Sundhedsstyrelsen.

Det fremgår af lovbemærkningerne til sundhedsloven, at Sundhedsstyrelsen har pligt til at følge med i, hvor der er ledig behandlingskapacitet, da styrelsen skal kunne henvise patienter til et behandlingstilbud meget hurtigt. Statsrevisorerne bemærkede, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke havde levet op til lovens krav om kendskab til ledig behandlingskapacitet i Danmark og i udlandet.

17. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at det på baggrund af Rigsrevisionens beretning er ministerens vurdering, at der er behov for yderligere at klargøre rammer og praksis for samarbejdet mellem regionerne og Sundhedsstyrelsen om situationer, hvor regionerne overvejer at overdrage handlepligten for en patient til Sundhedsstyrelsen.

Indenrigs- og sundhedsministeren vil derfor bede Sundhedsstyrelsen gå i dialog med regionerne i forhold til at tydeliggøre arbejdsgangene om overdragelse af handlepligten til Sundhedsstyrelsen og systematisere vidensdelingen om udenlandske behandlingsmuligheder. Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyser, at initiativer forventes gennemført i 2025.

18. Indenrigs- og sundhedsministeren oplyser, at regeringen som en del af "Ny sundhedspakke" i maj 2023 afsatte penge til en ny tværregional specialenhed. Specialenheden skal styrke samarbejdet om kapacitet mellem regionerne og skabe et bedre fælles vidensgrundlag for at gøre kapaciteten robust og handle på kapacitetsudfordringer til gavn for patienter med livstruende sygdomme som kræft.

Det fremgår af indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse, at det er specialenhedens opgave at understøtte opbygningen og udnyttelsen af behandlingskapaciteten på tværs af landet. Specialenheden skal i den forbindelse understøtte hospitalsafdelingernes løbende overblik over ventetider til udredning og behandling på kræftområdet samt understøtte kapacitetsdeling. Specialenheden vil også bidrage til, at Sundhedsstyrelsen har et bedre overblik over behandlingsmuligheder i tilfælde, hvor regionerne ønsker at henvise patienten til Sundhedsstyrelsen.

Det fremgår af indenrigs- og sundhedsministerens redegørelse, at der er ansat medarbejdere og en sekretariatsleder til specialenheden, som er forankret i Region Hovedstaden. Specialenheden er fortsat ved at fastlægge en plan for det videre arbejde.

19. Rigsrevisionen finder det positivt, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet har igangsat et arbejde med at afklare rammer og arbejdsgange om henvisning af patienter fra regionerne til Sundhedsstyrelsen. Rigsrevisionen finder det også positivt, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet har nedsat en specialenhed, som følger med i ledig behandlingskapacitet, og som skal gøre det muligt for Sundhedsstyrelsen at have et overblik over ledig behandlingskapacitet.

Rigsrevisionen vil fortsat følge Indenrigs- og Sundhedsministeriets og regionernes arbejde med at sikre, at Sundhedsstyrelsen hurtigt kan henvise kræftpatienter til behandling inden for de maksimale ventetider, hvis regionerne ikke kan finde et andet behandlingstilbud til patienten. Rigsrevisionen vil derfor også følge Indenrigs- og Sundhedsministeriets arbejde med at sikre kendskab til ledig behandlingskapacitet.

Birgitte Hansen

Bilag 1. Folketingets behandling af beretningen

Beretning (nr.), dato for Statsrevisorernes mødebehandling og ministerredegørelse(r)	Behandlet i udvalg	Teknisk gennemgang ved Statsrevisorerne og Rigsrevisionen	Udvalgs-spørgsmål (nr.)	Indkaldt til samråd	Statsrevisorerne har holdt møde med ministeren	§ 20-spørgsmål
Overholdelse af de maksimale ventetider for kræftpatienter (nr. 13/2023) 15-04-2024	Finansudvalget: 18-04-2024 Sundhedsudvalget: 23-04-2024 28-05-2024				Sundhedsudvalget: 28-05-2024	
Ministerredegørelse: Indenrigs- og sundhedsministeren: 18-06-2024 Udtalelser fra regionerne: Flere udtalelser						